



POWIATOWY URZĄD PRACY

ul. Michałusa 18, 38-300 Gorlice



tel./fax 18 353 55 20, 353 63 07, 352 28 78, 352 19 99, e-mail: krgo@praca.gov.pl

PUPIIA-RW-410-20/10

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych

w powiecie gorlickim

w I półroczu 2010 roku

WSTĘP

Zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 3 i art. 9 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 69 poz. 415 z późn. zm.) opracowanie analiz rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, jest jednym z zadań samorządu województwa oraz samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy.

Celem niniejszego opracowania jest ukazanie ogólnej sytuacji na lokalnym rynku pracy związanej z kształtowaniem popytu i podaży na poszczególne zawody oraz specjalności. Przez określenie „monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych” należy rozumieć proces polegający na gromadzeniu danych, na podstawie których będzie można formułować oceny, wnioski i krótkoterwale prognozy niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania systemów szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.

Znaczenie monitoringu

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych to określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na rynku gorlickim. Poniższa analiza powinna wspomagać określenie kierunków szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń, ustalenia realizacji programów rynku pracy oraz usprawnienie usługi pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego.

Zakres i tematyka

Poniższe opracowanie ma charakter diagnostyczny obejmujący analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie gorlickim w I półroczu 2010 roku.

Źródło informacji

Podstawowym źródłem informacji do raportu jest opracowanie: „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności” – załącznik 3 do sprawozdania o rynku pracy - MPiPS-01 za I półrocze 2010 roku.

Metodologia opracowania

W celu stosowania ujednoliconych zasad prowadzenia monitoringu w Departamencie Rynku Pracy zostały opracowane zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, określające m.in. zakres oraz terminy sporządzania półrocznych i rocznych raportów powiatowych, wojewódzkich i raportu krajowego.

Dane liczbowe o bezrobociu i ofertach pracy opracowano posługując się nazwami grup zawodów i specjalności zgodnymi z obowiązującym do 30.06.2010 roku rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 roku w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z 2004 r., nr 265, poz. 2644 z późn. zm.).

Struktura klasyfikacji zawodów

Zgodnie z klasyfikacją¹ (KZiS) zawód zdefiniowany został jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.

Zawód może dzielić się na specjalności. Specjalność jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy), wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności, zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.

Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów na podstawie podobieństwa kwalifikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności), z uwzględnieniem obydwu aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Wymienione kryteria posłużyły grupowaniu poszczególnych zawodów i specjalności w grupy elementarne, a te z kolei w bardziej zagregowane grupy średnie, duże i wielkie. Struktura klasyfikacji obejmuje: 10 grup wielkich, 30 grup dużych (jako wewnętrzny podział grup wielkich), 116 grup średnich (jako wewnętrzny podział grup dużych) i 392 grupy elementarne (jako wewnętrzny podział grup średnich), przy czym grupy elementarne obejmują 1770 zawodów i specjalności. Kolejne, coraz bardziej szczegółowe podziały na grupy duże, średnie i elementarne dokonywane są na podstawie coraz to większej specjalizacji kwalifikacji, związanej z rodzajem wymaganej wiedzy, stosowanych narzędzi i maszyn czy materiałów oraz produkowanych dóbr i usług.

Wszystkie pozycje klasyfikacyjne opatrzone zostały symbolem cyfrowym (kodem). Grupy wielkie oznaczono symbolem jednocyfrowym, grupy duże – dwucyfrowym, grupy średnie – trzycyfrowym, a elementarne – czterocyfrowym. Poszczególnym zawodom i specjalnościom przyporządkowano kod sześciocyfrowy.

Analizą objęto grupy wielkie (kod 1-cyfrowy) i zawody (kod 6-cyfrowy).

Spis treści

Raport niniejszy jest trzecim półrocznym raportem i składa się z następujących rozdziałów:

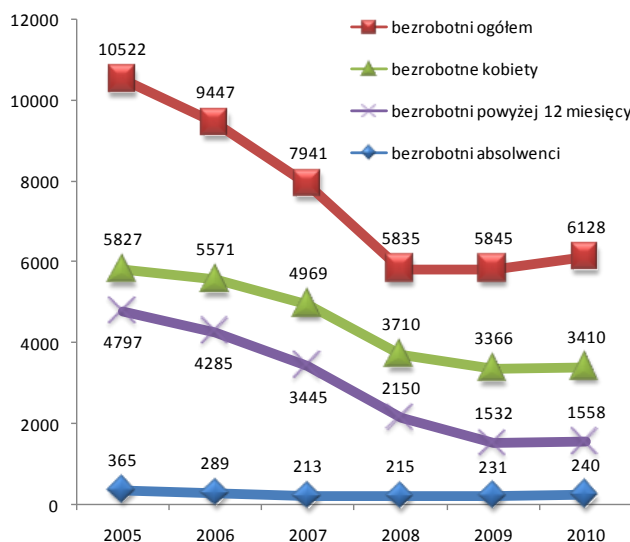
<i>I. Struktura zawodowa bezrobotnych na koniec I półrocza 2010 roku</i>	4
<i>II. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w I półroczu 2010 roku</i>	7
2.1. <i>Napływ osób do rejestru Urzędu w I półroczu 2010 roku</i>	7
2.2. <i>Ofert pracy zgłoszone do Urzędu w I półroczu 2010 roku</i>	7
2.3. <i>Napływ bezrobotnych do rejestru a zgłoszone oferty pracy – porównanie</i>	8
2.4. <i>Zawody deficytowe i nadwyżkowe w oparciu o wskaźniki intensywności średnich miesięcznych deficytów (nadwyżek) podaży i popytu siły roboczej</i>	9
<i>III. Wnioski</i>	14

¹ wg Rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. nr. 265, poz. 2644 z późn. zm.)

I. Struktura zawodowa bezrobotnych na koniec I półrocza 2010 roku

Według stanu na koniec I półrocza 2010 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach było zarejestrowanych 6128 osób bezrobotnych. W stosunku do stanu z końca I półrocza 2009 roku liczba bezrobotnych wzrosła o 283 osoby.

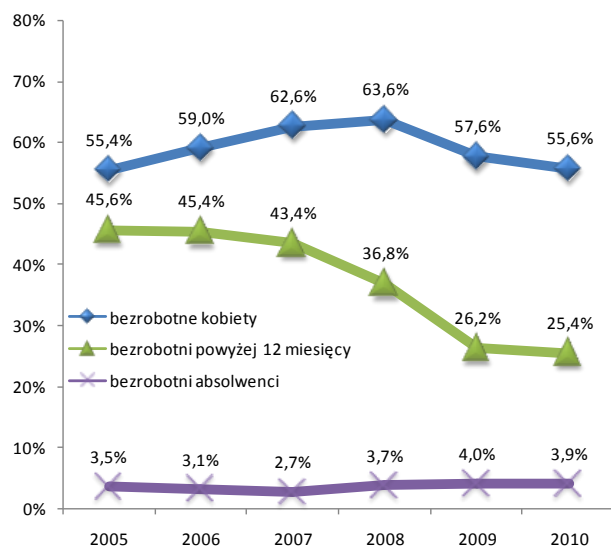
Wykres 1: Poziom bezrobocia [liczbowy] wg wybranych kategorii w latach 2005-2010 (dane z czerwca).



Na koniec I półrocza 2010 roku w ewidencji bezrobotnych było 3410 kobiet, o 44 więcej od stanu sprzed roku. Grupa bezrobotnych² powyżej 12 miesięcy liczyła 1558 osób, czyli również więcej (o 26) jak przed rokiem. Według stanu z końca czerwca br. więcej było także ewidencjonowanych (o 9 osób) absolwentów szkół (osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki).

Według stanu z końca I półrocza 2010 roku udział kobiet wynosił 55,6%. Ich odsetek zmniejszył się z 63,6% zanotowanego przed dwoma laty, tj. o 8,0 pkt proc.

Wykres 2: Poziom bezrobocia [procentowy] wg wybranych kategorii w latach 2005-2010 (dane z czerwca).



Pogorszenie sytuacji na rynku pracy skutkuje nie tylko wzrostem bezrobocia, lecz także wydłużeniem czas poszukiwania pracy – długotrwałym bezrobociem. Aktualnie obserwowany efekt tej współzależności to zatrzymanie odsetka bezrobotnych powyżej 12 miesięcy na poziomie sprzed roku (w związku z niewielkim wzrostem liczby zarejestrowanych osób).

Bezrobotni absolwenci szkół stanowili 3,9% zarejestrowanych osób. W ubiegłych latach odsetek tej grupy był na podobnym poziomie. Zaznacza się, że największy udział absolwentów jest jednak na koniec każdego roku

kalendarzowego (na koniec 2010 roku stanowili 9,7%), gdyż rejestrują się oni głównie w II półroczu, po ukończeniu szkoły.

² W raporcie kategoria bezrobotnych powyżej 12 miesięcy dotyczy tylko osób bezrobotnych poprzednio pracujących pozostających w rejestrze przez okres co najmniej 12 miesięcy.

Według stanu w końcu I półrocza 2010 roku 12,6% zarejestrowanych bezrobotnych nie posiadało zawodu. Najwięcej wśród bezrobotnych było robotników przemysłowych i rzemieślników (28,7%). Dużą grupę zawodową stanowili również technicy i inny średni personel (21,8%). Specjaliści stanowili 8,7% ogółu bezrobotnych. Podział osób bezrobotnych według grup zawodowych przedstawiono poniżej.

Tabela 1: Struktura bezrobotnych według wielkich grup zawodowych KZiS w latach 2005-2010. Dane według stanu na koniec I półrocza.

Kod grupy zawodowej	Kod i nazwa grupy zawodowej	Udział w ogółem bezrobotnych wg stanu na koniec I półrocza					
		2005	2006	2007	2008	2009	2010
"7"	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	34,5%	32,5%	29,1%	28,3%	29,6%	28,7%
"3"	Technicy i inny średni personel	22,4%	23,2%	24,0%	25,0%	24,3%	21,8%
"5"	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	14,4%	14,8%	15,7%	15,5%	13,6%	14,1%
"2"	Specjaliści	5,3%	5,8%	6,4%	7,1%	8,5%	8,7%
"9"	Pracownicy przy pracach prostych	5,4%	5,3%	4,7%	4,5%	3,8%	5,5%
"6"	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	4,6%	4,7%	4,7%	4,1%	3,6%	3,1%
"4"	Pracownicy biurowi	2,1%	2,1%	2,2%	2,2%	1,8%	2,7%
"8"	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2,3%	2,2%	2,4%	2,0%	2,1%	2,6%
"1"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%
"0"	Siły zbrojne	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
-	Bez zawodu	8,9%	9,4%	11,0%	11,3%	12,6%	12,6%
Ogółem bezrobotnych		10276	9545	7031	5690	6534	6128

W stosunku do danych z ubiegłego roku mniejszy odsetek stanowią obecnie technicy i inny średni personel (o 2,5 pkt proc.). W ciągu ostatnich 12 miesięcy wzrósł m.in. w bezrobociu udział pracowników przy pracach prostych (około 1,7 pkt proc.).

Osoby bezrobotne były zarejestrowane w 392 różnych zawodach. Najliczniejsze zawody (posiadane przez co najmniej 40 osób) są przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 2: Zawody, w których byli najliczniej zarejestrowani bezrobotni. Dane według stanu na koniec I półrocza 2010 r.

Kod grupy zawodowej	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych
"5"	Sprzedawca	392
"7"	Ślusarz	237
"5"	Kucharz	233
"3"	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	225
"7"	Cukiernik	199
"3"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	178
"3"	Technik mechanik	144
"3"	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	131
"7"	Krawiec	130
"6"	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej [zawód szkolny: Rolnik]	120
"7"	Tokarz	109
"7"	Murarz	109
"3"	Technik budownictwa	102
"9"	Robotnik budowlany	89
"4"	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	82
"5"	Kelner	75
"3"	Technik rolnik	74
"7"	Mechanik samochodów osobowych	65
"7"	Malarz budowlany	62
"7"	Piekarz	60
"9"	Robotnik gospodarczy	58
"5"	Kucharz małej gastronomii	57

"3"	Technik technologii odzieży	55
"7"	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	47
"7"	Stolarz galanterii drzewnej	47
"2"	Specjalista administracji publicznej	47
"2"	Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	45
"7"	Stolarz	45
"2"	Pielegniarka	43
"7"	Mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych	43
"2"	Ekonomista	42
"3"	Technik informatyk	41
"7"	Elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych	41

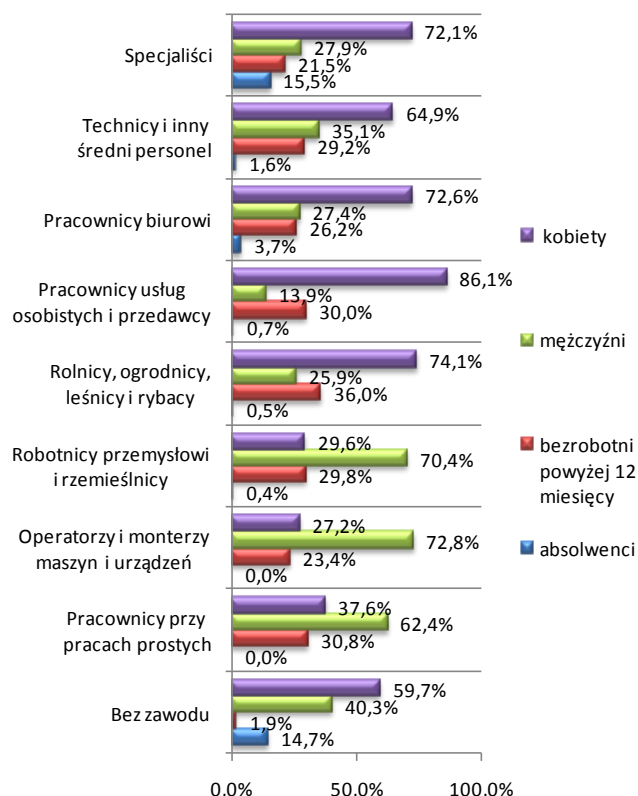
Struktura zawodowa bezrobotnych jest zróżnicowana ze względu na płeć. Kobiety stanowiły największy udział wśród zarejestrowanych:

- pracowników usług osobistych (86,1%),
- rolników, ogrodników, leśników i rybaków (74,1%),
- pracowników biurowych (72,6%),
- specjalistów (72,1%).

Mężczyźni stanowili wyraźną większość wśród zarejestrowanych:

- operatorów maszyn i urządzeń (72,8%),
- robotników przemysłowych i rzemieślników (70,4%),
- pracowników przy pracach prostych (62,4%).

Wykres 3: Udział wybranych kategorii osób bezrobotnych³ w poszczególnych grupach zawodowych. Dane według stanu na koniec I półrocza 2010 roku.



Problem długotrwałego bezrobocia rzadziej występował wśród specjalistów (21,5% to osoby bezrobotne ponad 12 miesięcy) oraz wśród operatorów i monterów maszyn i urządzeń (23,4%). W grupie osób bez zawodu również niewielki odsetek stanowili bezrobotni poprzednio pracujący zarejestrowani powyżej 12 miesięcy.

Absolwenci szkół mieli duży udział w grupie zarejestrowanych specjalistów (15,5%) oraz w grupie bezrobotnych bez zawodu (14,7%).

³ Z uwagi na małą liczbę bezrobotnych na wykresie nie ma danych dotyczących osób w zawodach z grupy: siły zbrojne; przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy.

II. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w I półroczu 2010 roku

2.1. Napływ osób do rejestru Urzędu w I półroczu 2010 roku

W I półroczu 2010 roku do rejestru Urzędu napłynęło 3690 osób bezrobotnych. Poniżej wymieniono zawody, w których zarejestrowano co najmniej 25 osób (dane w nawiasach to liczba nowozarejestrowanych osób):

- ❖ **Specjaliści:** Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży] (32); Ekonomista (25);
- ❖ **Technicy i inny średni personel:** Technik mechanik (105); Technik żywienia i gospodarstwa domowego (89); Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista] (85); Technik budownictwa (82); Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec] (69); Technik rolnik (39); Technik informatyk (27);
- ❖ **Pracownicy biurowi:** Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych] (44);
- ❖ **Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy:** Sprzedawca (219); Kucharz (96); Kelner (42); Kucharz małej gastronomii (27);
- ❖ **Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy:** Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej [zawód szkolny: Rolnik] (47);
- ❖ **Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy:** Ślusarz (170); Cukiernik (99); Murarz (78); Tokarz (74); Krawiec (58); Mechanik samochodów osobowych (50); Technolog robót wykończeniowych w budownictwie (33); Stolarz (31); Malarz budowlany (29); Mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych (28); Piekarz (26); Elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych (26);
- ❖ **Pracownicy przy pracach prostych:** Robotnik budowlany (71); Robotnik gospodarczy (39);

W I półroczu 2010 roku do rejestru napłynęła duża liczba osób bezrobotnych. Dla porównania napływ w latach ubiegłych był następujący: I pół. 2009r. – 3710 osób, I pół. 2008r. – 3029 osób, I pół. 2007r. – 3067 osób, I pół. 2006r. – 3435 osób, I pół. 2005r. – 3574 osoby.

2.2. Ofert pracy zgłoszone do Urzędu w I półroczu 2010 roku

W I półroczu 2010 roku pracodawcy zgłosili do Urzędu 1441 ofert pracy⁴. Dla porównania, w poprzednich latach zgłaszano do Urzędu następujące ilości ofert: I pół. 2009r. – 971 ofert, I pół. 2008r. – 1155 ofert, I pół. 2007r. – 1199 ofert, I pół. 2006r. – 1358 ofert, I pół. 2005r. – 1122 oferty.

Zgłoszenie oferty wymaga określenia przez pracodawcę zapotrzebowania na konkretne stanowisko pracy. Na podstawie informacji ustala się zawód, który będzie wykonywany. Poniżej wymieniono zawody, na które zgłoszono w I półroczu 2010 roku co najmniej 5 ofert pracy (dane w nawiasach to liczba ofert pracy):

- ❖ **Specjaliści:** Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży] (8); Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych (5);
- ❖ **Technicy i inny średni personel:** Pracownik administracyjny [zawód szkolny: Technik administracji] (35); Przedstawiciel handlowy [przedstawiciel regionalny] (13); Opiekun w domu pomocy społecznej (11); Animator kultury (11); Księgowy [samodzielny] (10); Zaopatrzeniowiec (10); Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec] (7); Agent ubezpieczeniowy (7); Kontroler jakości wyrobów - artykuły przemysłowe (6); Pracownik socjalny (6); Terapeuta zajęciowy (5); Asystent bankowości (5); Technik geodeta (5);

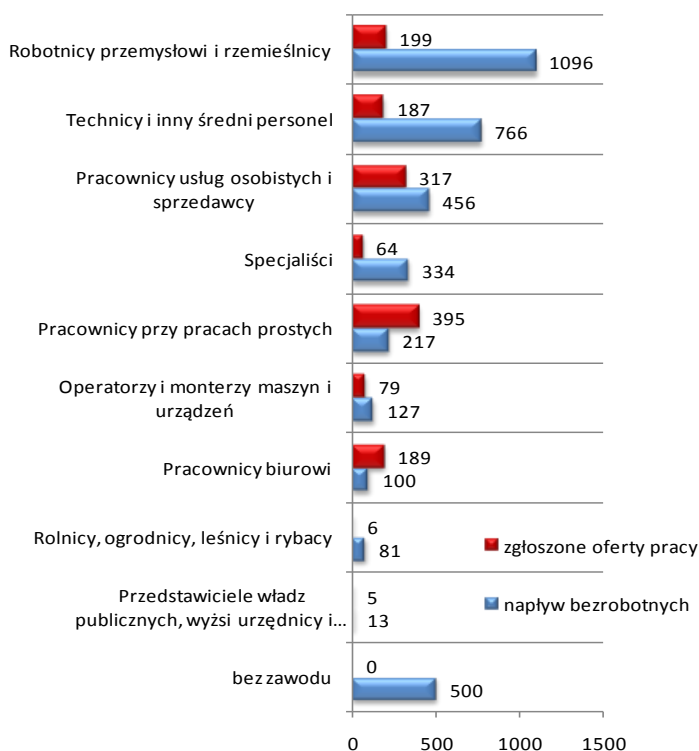
⁴ Użyty w raporcie termin oferta pracy odnosi się do wszystkich zgłoszeń wolnych miejsc pracy oraz wolnych miejsc aktywizacji zawodowej (staże, prace społecznie użyteczne).

- ❖ **Pracownicy biurowi:** Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych] (121); Magazynier (23); Asystent rachunkowości [zawód szkolny: Technik rachunkowości] (8); Sekretarka (7); Recepcjonista (6);
- ❖ **Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy:** Sprzedawca (192); Kucharz (42); Kelner (21); Opiekunka dziecięca (21); Bufetowy [barman] (11); Fryzjer [zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich] (10); Kosmetyczka [zawód szkolny: Technik usług kosmetycznych] (6);
- ❖ **Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy:** Pozostali spawacze i pokrewni (33); Spawacz ręczny łukiem elektrycznym (20); Cukiernik (13); Ślusarz (10); Technolog robót wykończeniowych w budownictwie (9); Piekarz (8); Murarz (7); Monter konstrukcji stalowych (7); Mechanik samochodów osobowych (7); Mechanik pojazdów samochodowych (7); Konserwator budynków (6); Tokarz (6); Betoniarz (6); Brukarz (5); Stolarz (5); Blacharz samochodowy (5);
- ❖ **Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń:** Kierowca samochodu ciężarowego (19); Operator urządzeń do formowania i przetwórstwa włókna szklanego (12); Operator koparek i zwalówek (8); Operator maszyn do przygotowania włókien (5);
- ❖ **Pracownicy przy pracach prostych:** Robotnik gospodarczy (187); Robotnik drogowy (111); Robotnik budowlany (47); Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym (15); Sprzątaczką (7); Dozorca (7); Goniec (5);

2.3. Napływ bezrobotnych do rejestru a zgłoszone oferty pracy – porównanie

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala określić stopień zapotrzebowania na pracowników o określonych kwalifikacjach. Należy pamiętać, że obserwacja struktury zawodowej bezrobocia rejestrowanego nie jest w pełni wystarczająca z uwagi, że nie wszyscy poszukujący pracy są ewidencjonowani. Na rynku pracy występuje także popyt na pracowników, który nie jest zgłaszany do Urzędu (szacuje się, że do urzędów pracy dociera około 30%⁵ wszystkich ofert pracy).

Wykres 4: Zgłoszone oferty pracy oraz napływ bezrobotnych wg grup zawodowych KZiS. Dane za I półrocze 2010 roku.



Z danych wynika, że w I półroczu 2010 roku na jedną zgłoszoną ofertę pracy przypadało średnio 2,6 rejestrujących się osób).

Nadwyżkę podaży pracy notowano w szczególności w grupach zawodowych:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy,
- technicy i inny średni personel,
- specjaliści.

Przewaga popytu nad podażą pracy dla grup zawodowych: pracownicy przy pracach prostych oraz pracownicy biurowi, wynika z licznych zgłoszeń wolnych miejsc aktywizacji zawodowej (staże, prace społecznie użyteczne). Danych nie należy interpretować jako realnej przewagi popytu nad podażą.

⁵ Diagnozowanie zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na regionalnym i lokalnym rynku pracy – współpraca urzędów pracy z pracodawcami i innymi partnerami rynku pracy. Praca zbiorowa, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 2009, s. 17.

Z dostępnych informacji wynika, że w I półroczu 2010 roku najwięcej ofert zgłosili pracodawcy zajmujący się handlem (sekcja handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle). Liczne oferty pochodziły także od pracodawców z sekcji: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, a także z sekcji budownictwo oraz sekcji przetwórstwo przemysłowe.

Sekcje przetwórstwa przemysłowego, handlu oraz budownictwa to dominujące obszary działalności przedsiębiorstw, w których były zatrudnione osoby rejestrujące się w I półroczu 2010 roku jako bezrobotne.

2.4. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w oparciu o wskaźniki intensywności średnich miesięcznych deficytów (nadwyżek) podaży i popytu siły roboczej

2.4.1. Założenia metodologiczne

Poprzez zawód nadwyżkowy należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Poprzez zawód deficytowy należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Do obliczenia średniego miesięcznego deficytu/nadwyżki podaży siły roboczej w zawodzie „k” zgodnie z przyjętą metodologią zastosowano wzór:

$$\bar{N}_I^k = \bar{B}_I^k - \bar{O}_I^k$$

Do obliczenia wskaźnika intensywności deficytu (nadwyżki) w zawodzie „k” zastosowano wzór:

$$W_{n,I}^k = \frac{\bar{O}_I^k}{\bar{B}_I^k}$$

gdzie (dla obydwu wzorów):

\bar{B}_I^k - średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie „k” w I półroczu 2010 r.

\bar{O}_I^k - średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w zawodzie „k” w I półroczu 2010 r.

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,I}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,I}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,I}^k > 1,1$ to zawody deficytowe.

W oparciu o załącznik 3 do sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy, sporządzono tablicę obejmującą wszystkie zawody (kod 6-cio cyfrowy) oraz dokonano rankingu nadwyżek i deficytów.

Zamieszczone w niniejszym rozdziale wyliczenia deficytu i nadwyżki podaży siły roboczej opierają się wyłącznie na danych o bezrobociu rejestrowanym, a także danych o ofertach pracy zgłoszonych do Urzędu.

2.4.2. Zawody nadwyżkowe

Poniższe zestawienie zawiera nadwyżki zawodów wyuczonych i/lub wykonywanych, które posiadali bezrobotni napływający do rejestru w I półroczu 2010 roku. Zgodnie z zaleceniami MPiPS⁶ w tabeli zamieszczono zawody, w których zarówno napływali do ewidencji bezrobotni jak i były zgłaszane oferty pracy przez pracodawców.

Tabela 3: Ranking 33 zawodów nadwyżkowych według wskaźnika intensywności nadwyżki (tylko zawody, w których były zgłaszane w I półroczu 2010 roku oferty pracy i jednocześnie rejestrowały się osoby bezrobotne)⁷. Dane dotyczące liczby ofert pracy oraz napływających bezrobotnych zostały zaokrąglone.

L.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	\bar{O}_I^k	\bar{B}_I^k	Poziom nadwyżki $\bar{N}_I^k = \bar{B}_I^k - \bar{O}_I^k$	Wskaźnik intensywności nadwyżki $W_{n,i}^k = \frac{\bar{O}_I^k}{\bar{B}_I^k}$
1	"311502"	Technik mechanik	0,2	17,5	17,3	0,0095
2	"311204"	Technik budownictwa	0,2	13,7	13,5	0,0122
3	"341902"	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	0,5	14,2	13,7	0,0353
4	"723306"	Mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych	0,2	4,7	4,5	0,0357
5	"821107"	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	0,2	3,5	3,3	0,0476
6	"743304"	Krawiec	0,5	9,7	9,2	0,0517
7	"722204"	Ślusarz	1,7	28,3	26,7	0,0588
8	"722304"	Tokarz	1,0	12,3	11,3	0,0811
9	"712102"	Murarz	1,2	13,0	11,8	0,0897
10	"341501"	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	1,2	11,5	10,3	0,1014
11	"247901"	Specjalista administracji publicznej	0,5	4,0	3,5	0,1250
12	"712301"	Cieśla	0,2	1,3	1,2	0,1250
13	"743604"	Szwaczka	0,2	1,3	1,2	0,1250
14	"224101"	Pielęgniarka	0,5	3,8	3,3	0,1304
15	"741201"	Cukiernik	2,2	16,5	14,3	0,1313
16	"723105"	Mechanik samochodów osobowych	1,2	8,3	7,2	0,1400
17	"724102"	Elektromechanik pojazdów samochodowych	0,2	1,2	1,0	0,1429
18	"312102"	Technik informatyk	0,7	4,5	3,8	0,1481
19	"512202"	Kucharz małej gastronomii	0,7	4,5	3,8	0,1481
20	"631102"	Robotnik leśny	0,3	2,2	1,8	0,1538
21	"742204"	Stolarz	0,8	5,2	4,3	0,1613
22	"232108"	Nauczyciel języka obcego	0,2	1,0	0,8	0,1667
23	"712204"	Zbrojarz	0,2	1,0	0,8	0,1667
24	"722301"	Frezer	0,5	2,8	2,3	0,1765
25	"241204"	Specjalista do spraw finansów [analityk finansowy]	0,2	0,8	0,7	0,2000
26	"245101"	Dziennikarz	0,2	0,8	0,7	0,2000
27	"347102"	Plastyk	0,2	0,8	0,7	0,2000
28	"933104"	Robotnik magazynowy	0,2	0,8	0,7	0,2000
29	"515902"	Pracownik ochrony mienia i osób [zawód szkolny: Technik ochrony fizycznej osób i mienia]	0,5	2,2	1,7	0,2308
30	"241912"	Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	1,3	5,3	4,0	0,2500
31	"514109"	Fryzjer damski	0,2	0,7	0,5	0,2500
32	"724301"	Elektromonter instalacji elektrycznych	0,2	0,7	0,5	0,2500
33	"742302"	Pilarz	0,2	0,7	0,5	0,2500

Zapotrzebowanie lokalnych pracodawców na wymienione zawody, było niewystarczające w stosunku do podaży osób bezrobotnych.

⁶ Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS).

⁷ Tabela nie zawiera kompletnego zestawienia zawodów nadwyżkowych, które według przyjętej metody liczenia do takich by się kwalifikowały (a zgodnie z metodologią było ich aż 314), lecz tylko te, których wskaźnik intensywności nadwyżki przyjmował wartości najmniejsze.

Szczególną uwagę należy także poświęcić zawodom, w których odnotowano duży napływ bezrobotnych oraz, w przeciwieństwie do w/w zawodów, całkowity brak ofert pracy. Poniżej wymieniono te zawody. Listę ograniczono tylko do zawodów, w których napływały średniomiesięcznie do rejestru co najmniej 2 osoby bezrobotne:

		\bar{B}_I^k
• "321402"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	14,8
• "613101"	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej [zawód szkolny: Rolnik]	7,8
• "321208"	Technik rolnik	6,5
• "714101"	Malarz budowlany	4,8
• "724101"	Elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych	4,3
• "241102"	Ekonomista	4,2
• "713604"	Monter instalacji wodociagowych i kanalizacyjnych	4,0
• "311209"	Technik ochrony środowiska	3,7
• "341903"	Organizator agrobiznesu [zawód szkolny: Technik agrobiznesu]	3,5
• "723304"	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	3,5
• "742205"	Stolarz galanterii drzewnej	3,5
• "311913"	Technik technologii odzieży	3,3
• "241915"	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	3,0
• "311302"	Technik elektryk	3,0
• "311401"	Technik elektronik	2,7
• "311911"	Technik technologii drewna	2,7
• "244104"	Pedagog	2,5
• "232123"	Nauczyciel wychowania fizycznego	2,3
• "341401"	Organizator obsługi turystycznej [zawód szkolny: Technik obsługi turystycznej]	2,3
• "815401"	Aparatowy procesów chemicznych	2,3
• "916201"	Robotnik placowy	2,2
• "723302"	Mechanik maszyn i urządzeń do obróbki metali	2,0

2.4.3. Zawody deficytowe

W poniżej wymienionych zawodach częściej zgłaszano do Urzędu ofert pracy niż rejestrowały się osoby bezrobotne. Zgodnie z zaleceniami MPiPS w tabeli zamieszczono zawody, w których jednocześnie napływali do ewidencji bezrobotni jak i były zgłaszane przez pracodawców oferty pracy.

Tabela 4: Ranking 30 zawodów deficytowych według wskaźnika intensywności deficytu (tylko zawody, w których były zgłaszane w I półroczu 2010 roku oferty pracy i jednocześnie rejestrowały się osoby bezrobotne)⁸. Dane dotyczące liczby ofert pracy oraz napływających bezrobotnych zostały zaokrąglone.

L.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	\bar{O}_I^k	\bar{B}_I^k	Poziom nadwyżki $\bar{N}_I^k = \bar{B}_I^k - \bar{O}_I^k$	Wskaźnik intensywności deficytu $W_{n,t}^k = \frac{\bar{O}_I^k}{\bar{B}_I^k}$
1	"931203"	Robotnik drogowy	18,5	1,3	-17,2	13,8750
2	"346102"	Opiekun w domu pomocy społecznej	1,8	0,2	-1,7	11,0000
3	"347601"	Animators kultury	1,8	0,2	-1,7	11,0000
4	"811102"	Operator koparek i zwałowarek	1,3	0,2	-1,2	8,0000
5	"712901"	Konserwator budynków	1,0	0,2	-0,8	6,0000
6	"341601"	Zaopatrzeniowiec	1,7	0,3	-1,3	5,0000
7	"341901"	Asystent bankowości	0,8	0,2	-0,7	5,0000
8	"915105"	Goniec	0,8	0,2	-0,7	5,0000

⁸ Zestawienie nie zawiera kompletnego zestawienia zawodów deficytowych, które według przyjętej metody liczenia do takich by się kwalifikowały (a zgodnie z metodologią było ich aż 114), lecz tylko te, których wskaźnik intensywności deficytu był na najwyższym poziomie.

9	"914103"	Robotnik gospodarczy	31,2	6,5	-24,7	4,7949
10	"214203"	Inżynier budownictwa – budownictwo ogólne	0,7	0,2	-0,5	4,0000
11	"348202"	Bibliotekarz	0,7	0,2	-0,5	4,0000
12	"621201"	Ogrodnik terenów zieleni	0,7	0,2	-0,5	4,0000
13	"513102"	Opiekunka dziecięca	3,5	1,0	-2,5	3,5000
14	"915202"	Dozorca	1,2	0,3	-0,8	3,5000
15	"343101"	Pracownik administracyjny [zawód szkolny: Technik administracji]	5,8	1,8	-4,0	3,1818
16	"244401"	Psycholog	0,5	0,2	-0,3	3,0000
17	"322601"	Technik farmaceutyczny	0,5	0,2	-0,3	3,0000
18	"347105"	Dekorator wnętrz	0,5	0,2	-0,3	3,0000
19	"419101"	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	20,2	7,3	-12,8	2,7500
20	"311104"	Technik geodeta	0,8	0,3	-0,5	2,5000
21	"343201"	Księgowy [samodzielny]	1,7	0,8	-0,8	2,0000
22	"222108"	Specjalista ochrony środowiska	0,3	0,2	-0,2	2,0000
23	"322302"	Higienistka stomatologiczna	0,3	0,2	-0,2	2,0000
24	"322401"	Masażysta [zawód szkolny: Technik masaży]	0,3	0,2	-0,2	2,0000
25	"341504"	Telemarketer	0,3	0,2	-0,2	2,0000
26	"712903"	Monter konstrukcji budowlanych	0,3	0,2	-0,2	2,0000
27	"512301"	Bufetowy [barman]	1,8	1,0	-0,8	1,8333
28	"411101"	Sekretarka	1,2	0,7	-0,5	1,7500
29	"721203"	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	3,3	2,0	-1,3	1,6667
30	"341503"	Przedstawiciel handlowy [przedstawiciel regionalny]	2,2	1,3	-0,8	1,6250

Szczególną uwagę należy także poświęcić zawodom, w których pracodawcy zgłaszali do Urzędu zapotrzebowanie, a w przeciwieństwie do w/w nie identyfikowały one napływających do rejestru bezrobotnych:

• "813901"	Operator urządzeń do formowania i przetwórstwa włókna szklanego	\bar{O}_I^k	2,0
• "341201"	Agent ubezpieczeniowy		1,2
• "315206"	Kontroler jakości wyrobów - artykuły przemysłowe		1,0
• "235908"	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych		0,8
• "712401"	Brukarz		0,8
• "826101"	Operator maszyn do przygotowania włókien		0,8
• "344301"	Urzędnik ubezpieczeń społecznych		0,7
• "714204"	Malarz lakiernik wyrobów metalowych		0,5
• "214801"	Inżynier geodeta – fotogrametria i teledetekcja		0,3
• "241303"	Doradca zawodowy		0,3
• "241922"	Specjalista do spraw projektów/programów unijnych		0,3
• "245207"	Projektant wzornictwa przemysłowego		0,3
• "322905"	Ratownik medyczny		0,3
• "346101"	Asystent osoby niepełnosprawnej		0,3
• "348101"	Archiwista zakładowy		0,3
• "411301"	Operator wprowadzania danych		0,3
• "422103"	Pracownik biura podróży		0,3
• "522106"	Księgarz [zawód szkolny: Technik księgarstwa]		0,3
• "713101"	Dekarz		0,3
• "742301"	Frezer drewna		0,3
• "825302"	Operator maszyn do produkcji opakowań z papieru i tektury		0,3
• "827404"	Operator urządzeń do produkcji wyrobów cukierniczych		0,3
• "915203"	Parkingowy		0,3
• "915204"	Portier		0,3

Dane wskazują, że na lokalnym rynku pracy są nadwyżki podaży pracy w wielu zawodach. W obecnej sytuacji rynkowej określenie deficytu jest trudnym zadaniem. Przyjęta metodologia nie jest doskonała i w przypadku wielu zawodów stwierdzony deficyt może być wątpliwy.

Klasycznym przykładem jest deficyt w zawodzie pracownik biurowy, który faktycznie nie występuje i to co najmniej z dwóch przyczyn: pracodawcy często utożsamiają pracę umysłową z zawodem pracownik biurowy i niezależnie od charakteru wykonywanej pracy zgłaszają zapotrzebowanie na pracownika biurowego (w rzeczywistości okazuje się, że na ofertę pracy w zawodzie pracownika biurowego można skierować i kieruje się np. osoby z kwalifikacjami w zawodzie asystenta ekonomicznego - zgodnie z metodologią asystent ekonomiczny jest zawodem nadwyżkowym); pracownik biurowy to często zawód, w którym zgłaszane są wolne miejsca aktywizacji zawodowej.

Zgodnie z metodologią w I półroczu 2010 roku deficytowym zawodem był m.in. robotnik drogowy, opiekun w domu pomocy społecznej, konserwator budynków, zaopatrzeniowiec, asystent bankowości, goniec, robotnik gospodarczy, ogrodnik terenów zieleni, opiekunka dziecięca, dozorca, pracownik administracyjny, telemarketer, monter konstrukcji budowlanych, bufetowy, sekretarka.

Wymienione zawody jak i wiele innych, budzą wątpliwości, gdyż podobnie jak w przypadku pracownika biurowego stanowiska mogą zostać obsadzone przez osoby o innych kwalifikacjach zawodowych.

W obliczu wysokiego bezrobocia ewentualny deficyt może dotyczyć szczególnych kwalifikacji i predyspozycji. Zapotrzebowanie na takie zawody było jednak nieduże. Mniej kontrowersyjny, stwierdzony zgodnie z metodologią, deficyt podaży pracy, mógł być w zawodzie: animator kultury, inżynier budownictwa, psycholog, księgowy [samodzielny], inżynier geodeta, doradca zawodowy.

III. Wnioski

W poszczególnych rozdziałach opracowania podjęto analizę, która pozwoliła na sformułowanie poniższych wniosków.

- ❖ Według stanu na koniec I półrocza 2010 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach było zarejestrowanych 6128 osób bezrobotnych. W stosunku do danych z końca I półrocza 2009 roku liczba bezrobotnych była większa o 283 osoby. Poziom bezrobocia był porównywalny do zanotowanego w ostatnich dwóch latach, zaś znacznie niższy w porównaniu do danych sprzed 2008 roku.
- ❖ Osoby bezrobotne na koniec I półrocza br. to: w 55,6% kobiety (rok wcześniej stanowiły one 57,6%), w 3,9% absolwenci (4,0% przed rokiem), w 25,4% bezrobotni poprzednio pracujący pozostający w rejestrze ponad 12 miesięcy (26,2% przed rokiem). Na przestrzeni kilku lat spośród wymienionych grup osób wyraźnemu obniżeniu uległ jedynie odsetek bezrobotnych poprzednio pracujących zarejestrowanych ponad 12 miesięcy.
- ❖ Według stanu na koniec I półrocza br. najwięcej bezrobotnych to robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (28,7%). Drugą liczną grupę zawodową stanowili technicy i inny średni personel (21,8%). Trzecia co do liczebności grupa bezrobotnych to pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 14,1%. Specjaliści stanowili 8,7% ogółu bezrobotnych. Zawodu nie posiadało 12,6% zarejestrowanych osób. Obserwacja zmian struktury bezrobocia rejestrowanego pozwala na wniosek, że coraz częściej bezrobotni odznaczają się kwalifikacjami z grupy specjalistów (wzrost z 5,3% w 2005r. do 8,7% w 2010r.). Wśród bezrobotnych wzrósł także odsetek osób bez zawodu (z 8,9% w 2005r. do 12,6% w 2010r.). W analizowanych latach zmniejszył się zaś w bezrobociu udział osób o kwalifikacjach z grupy pracowników przemysłowych i rzemieślników (spadek z 34,5% w 2005r. do 28,7% w 2010r.).
- ❖ Osoby bezrobotne były zarejestrowane w 392 różnych zawodach. Najliczniejsze zawody to sprzedawca (392 osoby), ślusarz (237), kucharz (233), asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista] (225), cukiernik (199), technik żywienia i gospodarstwa domowego (178), technik mechanik (144), handlowiec [zawód szkolny: technik handlowiec] (131), krawiec (130), rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej [zawód szkolny: rolnik] (120), tokarz (109), murarz (109), technik budownictwa (102).
- ❖ Struktura zawodowa bezrobotnych jest zróżnicowana ze względu na płeć. Kobiety stanowiły największy udział wśród zarejestrowanych: pracowników usług osobistych (86,1%); rolników, ogrodników, leśników i rybaków (74,1%); pracowników biurowych (72,6%); specjalistów (72,1%). Mężczyźni stanowili wyraźną większość wśród zarejestrowanych: operatorów maszyn i urządzeń (72,8%); robotników przemysłowych i rzemieślników (70,4%); pracowników przy pracach prostych (62,4%).
- ❖ Problem długotrwałego bezrobocia rzadziej występował wśród specjalistów (21,5% to osoby poprzednio pracujące, bezrobotne ponad 12 miesięcy) oraz wśród operatorów i monterów maszyn i urządzeń (23,4%). W grupie osób bez zawodu również niewielki odsetek stanowili bezrobotni poprzednio pracujący zarejestrowani powyżej 12 miesięcy.

- ❖ Absolwenci szkół mieli duży udział w grupie zarejestrowanych specjalistów (15,5%) oraz w grupie bezrobotnych bez zawodu (14,7%).
- ❖ W I półroczu 2010 roku do rejestru Urzędu napłynęło 3690 osób bezrobotnych, a więc wartość była na wysokim poziomie w porównaniu do danych z ubiegłych lat (I pół. 2009r. – 3710 osób, I pół. 2008r. – 3029 osób, I pół. 2007r. – 3067 osób, I pół. 2006r. – 3435 osób, I pół. 2005r. – 3574 osoby).
- ❖ W I półroczu 2010 roku pracodawcy zgłosili do Urzędu 1441 ofert pracy, czyli więcej od notowanych w ubiegłych latach (I pół. 2009r. – 971 ofert, I pół. 2008r. – 1155 ofert, I pół. 2007r. – 1199 ofert, I pół. 2006r. – 1358 ofert, I pół. 2005r. – 1122 oferty).
- ❖ W I półroczu 2010 roku (jak i w latach wcześniejszych) notowano nadwyżkę podaży pracy (na jedną zgłoszoną w I półroczu 2010 roku ofertę pracy przypadało średnio 2,6 rejestrujących się osób). W obliczu wysokiego bezrobocia jaki utrzymywał się w I półroczu 2010 roku, ewentualny deficyt może wynikać z zapotrzebowania na zawody wymagające od kandydatów szczególnych kwalifikacji i predyspozycji zawodowych.
- ❖ Na podstawie listy zawodów deficytowych opracowanych zgodnie z metodologią, realny deficyt najprawdopodobniej mógł być w zawodzie: animator kultury, inżynier budownictwa, psycholog, księgowy [samodzielny], inżynier geodeta, doradca zawodowy. Zapotrzebowanie na wymienione zawody było jednak nieduże.

Opracował:

Robert Wal

Spis tabel i wykresów

Tabela 1:	Struktura bezrobotnych według wielkich grup zawodowych KZiS w latach 2005-2010. Dane według stanu na koniec I półrocza.	5
Tabela 2:	Zawody, w których byli najliczniej zarejestrowani bezrobotni. Dane według stanu na koniec I półrocza 2010 r.	5
Tabela 3:	Ranking 33 zawodów nadwyżkowych według wskaźnika intensywności nadwyżki (tylko zawody, w których były zgłaszane w I półroczu 2010 roku oferty pracy i jednocześnie rejestrowały się osoby bezrobotne). Dane dotyczące liczby ofert pracy oraz napływających bezrobotnych zostały zaokrąglone.	10
Tabela 4:	Ranking 30 zawodów deficytowych według wskaźnika intensywności deficytu (tylko zawody, w których były zgłaszane w I półroczu 2010 roku oferty pracy i jednocześnie rejestrowały się osoby bezrobotne). Dane dotyczące liczby ofert pracy oraz napływających bezrobotnych zostały zaokrąglone.	11
Wykres 1:	Poziom bezrobocie [liczbowy] wg wybranych kategorii w latach 2005-2010 (dane z czerwca).	4
Wykres 2:	Poziom bezrobocie [procentowy] wg wybranych kategorii w latach 2005-2010 (dane z czerwca).	4
Wykres 3:	Udział wybranych kategorii osób bezrobotnych w poszczególnych grupach zawodowych. Dane według stanu na koniec I półrocza 2010 roku.	6
Wykres 4:	Zgłoszone oferty pracy oraz napływ bezrobotnych wg grup zawodowych KZiS. Dane za I półrocze 2010 roku.	8